A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2015. július 15.*

„Verseny — Kartellek — A hőstabilizátorok európai piacai — Az EK 81. cikknek és az EGT-Megállapodás 53. cikkének két megsértését megállapító határozat — Az árak rögzítése, a piacok felosztása és érzékeny kereskedelmi információk cseréje — A jogsértések időtartama — Elévülés — A közigazgatási eljárás időtartama — Ésszerű határidő — Védelemhez való jog — A jogsértések betudása — Leányvállalatok, önálló jogi személyiséggel nem rendelkező partnerség, illetve egy leányvállalat által elkövetett jogsértések — A bírságok összegének kiszámítása”

A T-47/10. sz. ügyben,

az **Akzo Nobel NV** (székhelye: Amszterdam [Hollandia]),

az **Akzo Nobel Chemicals GmbH** (székhelye: Düren [Németország]),

az **Akzo Nobel Chemicals BV** (székhelye: Amersfoort [Hollandia]),

az **Akcros Chemicals Ltd** (székhelye: Warwickshire [Egyesült Királyság])

(képviselik őket kezdetben: C. Swaak és M. van der Woude, később: C. Swaak és R. Wesseling ügyvédek)

felpereseknek

az **Európai Bizottság** (képviselik kezdetben: F. Ronkes Agerbeek és J. Bourke, később: F. Ronkes Agerbeek és P. Van Nuffel, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: J. Holmes barrister)

alperes ellen

az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban (COMP/38589 – „hőstabilizátorok”-ügy) 2009. november 11-én hozott C(2009) 8682 végleges bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelme, illetve másodlagosan a kiszabott bírságok összegének csökkentése iránti kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (negyedik tanács),

tagjai: M. Prek elnök, I. Labucka (előadó) és V. Kreuschitz bírák,

hivatalvezető: S. Spyropoulos tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. szeptember 23-i tárgyalásra,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: angol.

Ítéletet[1]

A jogvita előzményei

1 A jelen ügy az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban (COMP/38589 – „hőstabilizátorok”-ügy) 2009. november 11-én hozott C(2009) 8682 végleges bizottsági határozatot érinti (a továbbiakban: megtámadott határozat).

2 A jogvita különböző jogalanyokat érint.

I - *Az érintett jogalanyok*

A – *Az Akzo-csoport*

3 Az Akzo NV a Nobel Industrier 1993-ban történt felvásárlását követően Akzo Nobel NV-vé alakult (a továbbiakban: Akzo Nobel), amely az egész világon székhellyel rendelkező és működő társaságok csoportjának végső anyavállalata (a továbbiakban együtt: Akzo-csoport).

4 1993. március 19-ig az Akzo-csoport hőstabilizátor-gyártási és -értékesítési tevékenységeit olyan leányvállalatok fejtették ki, amelyek az ónstabilizátorok terén egyrészt az Akzo, jelenleg Akzo Nobel, az Akzo Chemicals International BV-n keresztül, jelenleg Akzo Nobel Chemicals International BV, másrészt pedig az Akzo Chemie GmbH és az Akzo Chemicals GmbH társaságok, jelenleg együtt Akzo Nobel Chemicals GmbH (a továbbiakban: Akzo GmbH), az ESBO/észterek-ágazatban pedig az Akzo Chemie Nederland BV és az Akzo Chemicals Nederland BV, jelenleg Akzo Nobel Chemicals BV (a továbbiakban: Akzo BV) 100%-os közvetett tulajdonában álltak.

B – *Akcros partnerség*

5 1993. március 19-én az Akzo Chemicals International, az Akzo – később az Akzo Nobel – 100%-os tulajdonában lévő leányvállalat, keretmegállapodást kötött a Harrisons Chemicals (UK) Ltd-vel, a Harrisons & Crosfield plc, jelenleg Elementis plc 100%-os tulajdonában lévő egyik leányvállalattal annak érdekében, hogy a saját csoportjaik tevékenységeit az egyes vegyi anyagok, köztük a hőstabilizátorok fejlesztése, gyártása és kereskedelme terén átcsoportosítsák (a továbbiakban: 1993. évi keretmegállapodás).

6 Az 1993. évi keretmegállapodás előirányozta az érintett ágazat eszközeinek és személyzetének átruházását négy, az Egyesült Királyságban, Németországban, Hollandiában és az Amerikai Egyesült Államokban található partnerségre, és meghatározta, hogy az Akzo Chemicals International csoport, vagyis az Akzo-csoport, illetve a Harrisons Chemicals (UK) csoport minden egyes partnerségben, illetve a Franciaországban (Tinstab SA), Olaszországban (Harcros Chemicals Italia SpA), Spanyolországban (Harcros Chemicals Iberia SA) és Dániában (Lankro Sandia ApS) található társaságokban azonos tőkerészesedéssel kell, hogy rendelkezzen.

7 1993. március 24-én az Akzo Chemicals International és a Harrisons Chemicals (UK) a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló, 1989. december 21-i 4064/89/EGK helyesbített tanácsi rendelet (HL L 395., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 31. o.; a helyesbítés nem érinti a magyar változatot) értelmében az 1993. évi keretmegállapodást bejelentette az Európai Bizottságnak.

1 — A jelen ítéletnek csak azok a pontjai kerülnek ismertetésre, amelyek közzétételét a Törvényszék hasznosnak tartja.

8 A Bizottság az 1993. április 29-i határozatában az 1993. évi keretmegállapodást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánította (a továbbiakban: az összefonódásra vonatkozó 1993. évi határozat).

9 Az 1993. évi keretmegállapodás alapján 1993. június 28-án az Egyesült Királyságban létrejött az Akcros Chemicals partnerség (a továbbiakban: Akcros partnerség) (lásd a megtámadott határozat (536) preambulumbekezdését).

10 Az Akcros partnerség tőkéje a létrejöttekor egyenlő részben oszlott meg a Pure Chemicals Ltd, a korábban Akzo, jelenleg Akzo Nobel 100%-os tulajdonában álló társaság és különböző társaságok között, köztük végeredményben az Elementis plc mint végső anyavállalat alá tartozó csoport részét képező Elementis UK Ltd és Elementis Services Ltd (a továbbiakban együtt: Elementis) között.

C – *Az Akcros közös vállalkozás*

11 1998. július 15-én az Akzo Nobel megállapodást kötött az Elementisszel arra vonatkozóan, hogy a 100%-os tulajdonában álló leányvállalatán, a Pure Chemicalson keresztül megszerzi az Elementis részesedéseit az Akcros partnerségben, amely Akcros Chemical Ltd-vé (a továbbiakban: Akcros) alakult, és amelynek teljes tőkéje közvetve az Akzo Nobel tulajdonában állt 1998. október 2. óta.

12 2007. március 15-én az Akzo Nobel az Akcrost a GIL Investmentsre ruházta át.

II - *A megtámadott határozat elfogadásához vezető közigazgatási eljárás*

A – *A Bizottság vizsgálatának megindítása*

13 A megtámadott határozat elfogadásához vezető vizsgálat azt követően indult meg, hogy a Chemtura a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.) alapján 2002. november 26-án mentesség iránti kérelmet nyújtott be (lásd a megtámadott határozat (79) és (80) preambulumbekezdését).

14 2003. január 30-án a Bizottság az [EK 81. cikk] és [az EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 14. cikkének (3) bekezdése alapján elfogadta a C(2003) 85/4 határozatot, amely az Akzo Nobel Chemicals Ltd-t, az Akcrost és leányvállalataikat arra kötelezte, hogy lehetséges versenyellenes magatartás bizonyítékait kutató vizsgálatnak vessék alá magukat (a továbbiakban: 2003. január 30-i határozat).

15 2003. február 10-én a Bizottság – szintén a 17. rendelet 14. cikkének (3) bekezdése alapján – elfogadta a C(2003) 559/4 határozatot, amely módosította a 2003. január 30-i határozatot (a továbbiakban együtt: helyszíni vizsgálatot elrendelő határozatok).

16 A helyszíni vizsgálatot elrendelő határozatok alapján 2003. február 12-én és 13-án az Akzo Nobel Chemicals és az Akcros Ecclesben (Manchester, Egyesült Királyság) található helyiségeiben megtörtént a helyszíni vizsgálat. E vizsgálat folyamán a Bizottság tisztviselői számos iratról másolatot készítettek. Ezen eljárás során az Akzo Nobel Chemicals és az Akcros képviselői jelezték a Bizottság tisztviselőinek, hogy egyes iratokra valószínűleg kiterjed az ügyvédi titok (a továbbiakban: vitatott iratok).

17 A vitatott iratok vizsgálatakor öt irattal kapcsolatban nézeteltérés keletkezett, amely iratokat kétféleképpen kezelték. Ugyanis két irat esetleges védettsége tekintetében a Bizottság tisztviselőinek a helyszínen nem sikerült végleges döntést hozniuk. Tehát másolatot készítettek róluk, és a másolatokat

lepecsételt borítékba tették, amelyet a vizsgálat befejeztével magukkal vittek. Ami a három másik vitatott iratot illeti, a Bizottság helyszíni vizsgálatért felelős tisztviselője úgy ítélte meg, hogy azokat nem védi az ügyvédi titok, következésképpen másolatot készített róluk, és a másolatokat az ügyiratokhoz csatolta anélkül, hogy lepecsételt borítékban elkülönítette volna.

18 Ez a nézeteltérés jelentős bírósági eljáráshoz vezetett (a továbbiakban: az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás).

B – *Az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás*

19 A Törvényszék Hivatalához 2003. április 11-én benyújtott keresetlevelükkel az Akzo Nobel Chemicals és az Akcros keresetet indított, amelynek tárgya lényegében a 2003. február 10-i C(2003) 559/4 határozat és szükség szerint a 2003. január 30-i határozat megsemmisítése iránti kérelem volt, amely határozatok arra kötelezték ezeket a társaságokat és leányvállalataikat, hogy vessék alá magukat a szóban forgó vizsgálatnak (T-125/03. sz., Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ügy).

20 2003. április 17-én az Akzo Nobel Chemicals és az Akcros többek között a helyszíni vizsgálatot elrendelő határozatok végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő (T-125/03. R. sz., Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ügy).

21 2003. május 8-án a 17. rendelet 14. cikkének (3) bekezdése alapján a Bizottság meghozta a C(2003) 1533 végleges határozatot (a továbbiakban: 2003. május 8-i határozat), amelyben elutasította a felpereseknek a vitatott iratok bizalmas kezelésére irányuló kérelmét.

22 A 2003. május 8-i határozatban a Bizottság elutasította az Akzo Nobel Chemicals és az Akcros arra irányuló kérelmét, hogy a vitatott iratokat szolgáltassák vissza nekik, és kifejtette, hogy szándékában áll a lepecsételt borítékot felnyitni, jóllehet ezt az említett határozat elleni keresetindítási határidő lejárta előtt nem fogja megtenni.

23 A Törvényszék Hivatalához 2003. július 4-én benyújtott keresetlevelükkel az Akzo Nobel Chemicals és az Akcros keresetet indított a 2003. május 8-i határozat megsemmisítése iránt (T-253/03. sz., Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ügy).

24 Ezenkívül többek között a 2003. május 8-i határozat végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztettek elő (T-253/03. R. sz., Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ügy).

25 A Törvényszék elnöke a 2003. október 30-i végzésében a T-125/03. R. sz. ügyben elutasította a vizsgálatot elrendelő határozatokra vonatkozó kérelmet, a T-253/03 R. sz. ügyben a vitatott iratok bizalmas jellegének védelmével kapcsolatban előterjesztett kérelemnek azonban részben helyt adott (2003. október 30-i Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság végzés, T-125/03 R és T-253/03 R, EBHT, EU:C:2003:287).

26 Ezt a végzést a 2004. szeptember 27-i Bizottság kontra Akzo és Akcros végzés (C-7/04 P (R), EBHT, EU:C:2004:566) hatályon kívül helyezte.

27 A 2004. október 15-i levelében a Törvényszék Hivatala visszaküldte a Bizottságnak a lepecsételt borítékot, amely a vitatott iratok közül kettőt tartalmazott (a megtámadott határozat (84)–(90) preambulumbekezdése).

28 A Törvényszék a 2007. szeptember 17-i ítéletében a T-125/03. sz. ügyben a vizsgálati határozatok ellen irányuló keresetet mint elfogadhatatlant elutasította. A T-253/03. sz. ügyben benyújtott, a vitatott iratokra vonatkozó keresetet pedig mint megalapozatlant utasította el, mivel lényegében a Bizottság nem követett el hibát, amikor megállapította, hogy ténylegesen a vitatott iratok egyike sem tartozik az ügyvédi titok védelmének hatálya alá (2007. szeptember 17-i Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ítélet, T-125/03 és T-253/03, EBHT, EU:T:2007:287, 57. és 184. pont).

29 A 2010. szeptember 14-i Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ítéletben (C-550/07 P, EBHT, EU:C:2012:512) a Bíróság elutasította a fenti 28. pontban hivatkozott Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság ítélet (EU:T:2007:287) ellen benyújtott fellebbezést.

C – *A Bizottság vizsgálatának lezárása*

30 A Bizottság 2007. október 8-án, majd 2008 folyamán több alkalommal az [EK] 81. és az [EK] 82. cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 18. cikke értelmében információkéréseket intézett az érintett vállalkozásokhoz (a megtámadott határozat (91) és (92) preambulumbekezdése).

31 2009. március 17-én a Bizottság kifogásközlést fogadott el, amelyet több társasággal, köztük a felperesekkel, az Akzo Nobellel, az Akzo GmbH-val, az Akzo BV-vel és az Akcrosszal is közöltek 2009. március 18-án (a megtámadott határozat (95) preambulumbekezdése).

32 2009. november 11-én a Bizottság elfogadta a megtámadott határozatot.

III - *A megtámadott határozat*

33 A megtámadott határozatban a Bizottság megállapította, hogy bizonyos vállalkozások megsértették az EK 81. cikket és az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás 53. cikkét azzal, hogy versenyellenes megállapodások és összehangolt magatartások két csoportjában vettek részt az EGT egész területén, amelyek egyfelől az ónstabilizátorok ágazatát, másfelől pedig az epoxidált szójaolaj és az észterek ágazatát érintették (a továbbiakban: ESBO/észterek-ágazat).

34 A megtámadott határozat két jogsértés fennállását állapítja meg a hőstabilizátorok két kategóriájára vonatkozóan, amelyek a polivinil-klorid (PVC) alapú termékekhez a hővel szembeni ellenállásuk javítása érdekében hozzáadott termékek (a megtámadott határozat (3) preambulumbekezdése).

35 A megtámadott határozat 1. cikke szerint e jogsértések mindegyike az árak rögzítésére, a piacok értékesítési kvóták révén történő felosztására, az ügyfelek elosztására, valamint különösen az ügyfelekre, termelésre és értékesítésekre vonatkozó érzékeny kereskedelmi információk cseréjére irányult.

36 A megtámadott határozat megállapítja, hogy az érintett vállalkozások e jogsértésekben az ónstabilizátorok vonatkozásában 1987. február 24. és 2000. március 21. között, az ESBO/észterek-ágazatban pedig 1991. szeptember 11. és 2000. szeptember 26. között különböző időszakokban vettek részt.

37 A megtámadott határozatot – valamennyi jogsértést figyelembe véve – húsz társaságnak címezték, amelyek vagy közvetlenül, vagy pedig mint olyan anyavállalatként vettek részt az érintett jogsértésben, amelynek felelősségét megállapították (a megtámadott határozat (510) preambulumbekezdése).

A – *A jogsértések betudása a megtámadott határozatban*

38 A megtámadott határozat 1. cikke megállapítja a felpereseknek az ónstabilizátorok vonatkozásában elkövetett jogsértésben való részvételük miatti felelősségét: az Akzo Nobel esetében 1987. február 24. és 2000. március 21. között, az Akzo GmbH esetében 1987. február 24. és 1993. június 28. között, illetve az Akcros esetében 1993. június 28. és 2000. március 21. között. Ugyanígy a megtámadott határozat 1. cikke megállapítja a felpereseknek az ESBO/észterek-ágazatban elkövetett jogsértésben való részvételük miatti felelősségét: az Akzo Nobel esetében 1991. szeptember 11. és 2000. március 22. között, az Akzo BV esetében 1991. szeptember 11. és 1993. június 28. között, illetve az Akcros esetében 1993. június 28. és 2000. március 22. között.

39 Így a megtámadott határozatban a Bizottság megállapította az Akzo Nobel felelősségét a jogsértés teljes, vagyis 1987. február 24. és 2000. március 22. közötti időtartamára nézve, mint egy olyan vállalatcsoport végső anyavállalatának felelősségét, amely társaságok közül egyesek közvetlenül részt vettek a jogsértésekben.

40 Az 1993. június 28-át megelőző időszak tekintetében (a továbbiakban: a jogsértés első időszaka) a Bizottság megállapította, hogy az Akzo, jelenleg Akzo Nobel, közvetett tulajdonában álló társaságok közvetlenül vettek részt a jogsértésekben, így az Akzo GmbH az ónstabilizátorokkal kapcsolatos jogsértésben, és az Akzo BV az ESBO/észterek-ágazatban elkövetett jogsértésben (a megtámadott határozat (512)–(519) preambulumbekezdése).

41 Az 1993. június 28. és 1998. október 2. közötti időszak tekintetében (a továbbiakban: a jogsértés második időszaka) a Bizottság megállapította, hogy a jogsértéseket az Akcros partnerség követte el (a megtámadott határozat (563) és (564) preambulumbekezdése).

42 Az ónstabilizátorok esetében az 1998. október 2. és 2000. március 21. közötti időszak tekintetében, és az ESBO/észterek-ágazata esetében az 1998. október 2. és 2000. március 22. közötti időszak (a továbbiakban: a jogsértés harmadik időszaka) tekintetében a Bizottság megállapította, hogy a jogsértéseket az Akcros követte el (a megtámadott határozat (582)–(587) preambulumbekezdése).

43 A Bizottság azon jogkörét illetően, amely alapján bírságokat szabhat ki a felperesekkel szemben e jogsértésekért, a Bizottság a megtámadott határozatban elutasította a felperesek azon érveit, amelyek szerint az Akzo-ügyben a Törvényszék előtt folytatott bírósági eljárás alatt folytathatta volna és folytatnia kellett volna a vizsgálatát. A Bizottság ugyanis megállapította, hogy a bírságkiszabási jogkörére vonatkozó tízéves elévülési időt az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás *erga omnes* hatállyal felfüggesztette (a megtámadott határozat (672)–(682) preambulumbekezdése).

B – *A bírságok betudása a megtámadott határozatban*

44 A megtámadott határozat 2. cikke a következőket mondja ki:

„Az ónstabilizátorok piacán elkövetett jogsértés(ek) tekintetében az alábbi bírságok kerülnek kiszabásra:

1) az Elementis plc, az Elementis Holdings Limited, az Elementis Services Limited, az [Akzo Nobel] és az [Akcros] 875 200 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

2) az Elementis Holdings Limited, az Elementis Services Limited, az [Akzo Nobel] és az [Akcros] 2 601 500 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

3) az Elementis Holdings Limited, az Elementis Services Limited és az [Akzo Nobel] 4 546 300 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

4) az [Akzo Nobel], az [Akzo GmbH] és az [Akcros] 1 580 000 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

5) az [Akzo Nobel] és az [Akcros] 944 300 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

6) az [Akzo Nobel] és az [Akzo GmbH] 9 820 000 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

7) az [Akzo Nobel] 1 432 700 euró megfizetéséért felelős;

[…]

Az [ESBO/észterek-ágazatban] elkövetett jogsértés(ek) tekintetében az alábbi bírságok kerültek kiszabásra:

18) az Elementis plc, az Elementis Holdings Limited, az Elementis Services Limited, az [Akzo Nobel] és az [Akcros] 1 115 200 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

19) az Elementis Holdings Limited, az Elementis Services Limited, az [Akzo Nobel] és az [Akcros] 2 011 103 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

20) az Elementis Holdings Limited, az Elementis Services Limited és az [Akzo Nobel] 7 116 697 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

21) az [Akzo Nobel], az [Akzo BV] és az [Akcros] 2 033 000 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

22) az [Akzo Nobel] és az [Akcros] 841 697 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

23) az [Akzo Nobel] és az [Akzo BV] 3 467 000 euró megfizetéséért egyetemlegesen felelősek;

24) az [Akzo Nobel] 2 215 303 euró megfizetéséért felelős […]”

45 A bírságok összegének megállapítása céljából a Bizottság az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról szóló iránymutatást (HL 2006. C 210., 2. o.; a továbbiakban: 2006. évi iránymutatás) alkalmazta.

[omissis]

Az eljárás és a felek kérelmei

51 A Törvényszék Hivatalához 2010. január 27-én benyújtott keresetlevéllel a felperesek keresetet indítottak a megtámadott határozattal szemben.

52 A Törvényszék Hivatalához 2011. július 29-én benyújtott levelével a Bizottság a Törvényszék figyelmét fel kívánta hívni arra, hogy a fenti 48. pontban hivatkozott ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság és Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai ítélet (EU:C:2011:190) a jelen ügyre hatással van, amit a Törvényszék tudomásul vett.

53 Az említett levélben a Bizottság egyrészt visszavonta az ellenkérelem 55–65. pontjában és a viszonválasz 27–33. pontjában másodlagosan felhozott, az Akzo Nobellel, az Akzo GmbH-val és az Akzo BV-vel szemben folytatott eljárás felfüggesztésére alapított érveit.

54 Másrészt a Bizottság – hogy egyértelművé tegye – kifejtette, hogy fenntartja az Akcrosszal szemben folytatott eljárás felfüggesztésére alapított érvét, és az összes többi felperessel szemben az elévülési szabályok megsértésére alapított jogalapra adott válaszának egészét.

[omissis]

97 A Törvényszék a 2014. szeptember 23-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Törvényszék által feltett szóbeli kérdésekre adott válaszait.

98 A felperesek azt kérik, hogy a Törvényszék:

– elsődlegesen semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– másodlagosan csökkentse a velük szemben kiszabott bírságok összegét;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

99 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

[omissis]

A jogkérdésről

102 Keresetük alátámasztása érdekében a felperesek öt jogalapra hivatkoznak.

103 Az első jogalap az elévülési szabályok megsértésén alapul. A második jogalap a megfelelő ügyintézés és az ésszerű határidő betartása elvének megsértésén alapul. A harmadik jogalap a védelemhez való jog megsértésén alapul. A negyedik jogalap a jogsértések és a bírságok téves betudásán alapul. Az ötödik jogalap a bírságok összegének téves kiszámításán alapul.

I - *Az elévülési szabályok megsértésére alapított, első jogalapról*

104 Az elévülési szabályok megsértésére alapított, elsődlegesen felhozott első jogalap keretében a felperesek egyrészt azt állítják, hogy a Bizottság a jogsértés első időszakát illetően már nem járhatott volna el velük szemben, másrészt pedig, hogy a jogsértések „1996/1997-ben”, de „legkésőbb” 1997-ben megszűntek, úgyhogy a Bizottság a megtámadott határozattal megsértette az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontját.

105 A felperesek másodlagosan azt állítják, hogy a Bizottság mindenesetre megsértette az 1/2003 rendelet 25. cikkének (5) bekezdését, mivel a megtámadott határozatban nem bizonyította, hogy 1999-ben és 2000-ben jogsértések álltak fenn.

106 Ennélfogva a felperesek által az elévülési szabályok megsértésére alapított, első jogalap keretében felhozott érveket elsősorban a jogsértés első időszakára vonatkozóan, másodsorban pedig a jogsértés második és harmadik időszakára vonatkozóan kell megvizsgálni.

A – *A jogsértés első időszakáról*

1. A felek érvei

107 A felperesek megjegyzik, hogy a megtámadott határozat (512) preambulumbekezdéséből és 1. cikke (1) bekezdésének b) pontjából, illetve (2) bekezdésének b) pontjából kitűnik, hogy az Akzo-csoporthoz tartozó azon társaságok, amelyek a Bizottság szerint közvetlenül követték el a jogsértést a jogsértés első időszakában (vagyis az ónstabilizátorok esetében 1987. február 24. és 1993. június 28. között, illetve az ESBO/észterek-ágazatban 1991. szeptember 11. és 1993. június 28. között), mégpedig az Akzo GmbH és az Akzo BV, 1993. június 28-án felhagytak a jogsértésben való részvételükkel.

108 Így az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Bizottság 1998. június 28-át követően már nem járhatott volna el az Akzo GmbH-val és az Akzo BV-vel szemben.

109 Márpedig a felperesek szerint a Bizottság velük szemben alkalmazott első hivatalos intézkedésére 2003. február 12-én és 13-án került sor.

110 Következésképpen az Akzo GmbH és az Akzo BV egyáltalán nem vonható felelősségre.

111 Meg kell tehát semmisíteni a megtámadott határozat 1. cikke (1) bekezdésének b) pontját és (2) bekezdésének b) pontját.

112 Ugyanezen okokból a jogsértés első időszakára nézve nem állapítható meg az Akzo Nobelnek mint e két társaság anyavállalatának a felelőssége sem.

113 Ennélfogva a jelen érvek alapján törölni kell, legalábbis részben, a megtámadott határozat 2. cikkének 4., 6., 21. és 23. pontjában kiszabott bírságokat.

114 A Bizottság azt állítja, hogy a megtámadott határozatban bizonyította azt, hogy az Akzo-csoporthoz tartozó jogalanyok részt vettek az ónstabilizátorok ágazatában 1987. és 2000 márciusa között elkövetett jogsértésekben, és az ESBO/észterek-ágazatban 1991. és 2000 márciusa között elkövetett jogsértésekben.

115 Amint az a megtámadott határozat (527) preambulumbekezdéséből kitűnik, a Bizottság annak megállapításából indult ki, hogy amennyiben valamely vállalkozás egy bizonyos időszakban részt vett a jogsértésben, amelynek során egymást követően különböző jogalanyokból tevődött össze, az említett vállalkozás nem hivatkozhat az e belső átszervezésekből következő elévülési szabályokra. Különben a vállalkozások egy belső átszervezéssel könnyedén kijátszhatnák az elévülési szabályok alkalmazását. Az EK 81. cikk és az 1/2003 rendelet 25. cikkében meghatározott elévülési szabályok a vállalkozásokra, nem pedig a vállalkozásokat alkotó jogalanyokra alkalmazandók. Ebből az következik, hogy amennyiben az Akzo vállalkozás részét képező jogi személyek részt vesznek valamely jogsértésben, az elévülési idő csak attól a naptól veszi kezdetét, amikor az említett vállalkozás által elkövetett jogsértések megszűnnek.

116 A Bizottság megjegyzi, hogy az első vizsgálati intézkedésekre 2003 januárjában és februárjában került sor, újraindítva ezáltal az ötéves elévülési időt, és hogy ezt követően más vizsgálati intézkedéseket is tettek, úgyhogy a megtámadott első határozatot valóban a legutóbbi vizsgálati intézkedéstől számított öt éven belül fogadták el.

2. A Törvényszék álláspontja

117 Az első jogalapnak az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdése b) pontjának megsértésére alapított ezen első részében a felperesek azt állítják, hogy a Bizottságnak 1998. június 28-tól kezdve már nem állt jogában fellépni az Akzo GmbH-val és az Akzo BV-vel szemben, ugyanígy nem szabhatott volna ki bírságot sem e társaságokkal szemben az Akzo Nobellel mint az említett társaságok anyavállalatával egyetemlegesen.

118 E tekintetben elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Bizottságnak az EK 81. cikk megsértése miatti szankciókiszabás terén fennálló jogköreire ötéves elévülési idő vonatkozik.

119 Az 1/2003 rendelet 25. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy ez az idő a jogsértés elkövetésének napján kezdődik, folyamatos vagy ismétlődő jogsértések esetén azonban az elévülési idő a jogsértés megszűnésének napján kezdődik.

120 Az 1/2003 rendelet a 25. cikkének (3) bekezdésében meghatározza, hogy a bírságkiszabás elévülési idejét megszakítja a Bizottság által a jogsértés tekintetében vizsgálat vagy eljárás céljából tett bármilyen intézkedés.

121 Márpedig a jelen ügyben nem vitatott, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban mind az Akzo GmbH-nak az ónstabilizátorokkal kapcsolatos jogsértésért való felelősségét, mind pedig az Akzo BV-nek az ESBO/észterek-ágazatban elkövetett jogsértésért való felelősségét csupán 1993. június 28-áig állapította meg (lásd a megtámadott határozat (512) és (513) preambulumbekezdését, valamint az 1. cikke (1) bekezdésének b) pontját és (2) bekezdésének b) pontját).

122 Az sem vitatott, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban az Akzo Nobelnek a jogsértések első időszakában elkövetett jogsértésekért való felelősségét az ónstabilizátorok esetében csupán az Akzo GmbH, az ESBO/észterek-ágazatban pedig csupán az Akzo BV jogsértő magatartása miatt állapította meg (lásd a megtámadott határozat (514) preambulumbekezdését).

123 Ugyanígy az sem vitatott, hogy a Bizottságnak – mind az ónstabilizátorokra, mind pedig az ESBO/észterek-ágazatra vonatkozó – jogsértések tekintetében vizsgálat vagy eljárás céljából tett első intézkedéseire csupán 2003 elején került sor.

124 Ennélfogva vitathatatlan, hogy a Bizottság mind az ónstabilizátorokra, mind pedig az ESBO/észterek-ágazatra vonatkozó jogsértések tekintetében történő vizsgálat vagy eljárás céljából az első, az 1/2003 rendelet 25. cikkének (3) bekezdése értelmében vett intézkedéseit azt követően tette meg, hogy az Akzo GmbH és az Akzo BV tekintetében lejárt az e rendelkezés (1) bekezdésében meghatározott elévülési idő.

125 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az 1/2003 rendelet 25. cikkében meghatározott elévülés nem vonja maga után a jogsértés fennállásának eltörlését, sem pedig annak megakadályozását, hogy a Bizottság egy határozatban megállapítsa az ilyen jogsértésért való felelősséget (lásd ebben az értelemben: 2005. október 6-i Sumitomo Chemical és Sumika Fine Chemicals kontra Bizottság ítélet, T-22/02 és T-23/02, EBHT, EU:T:2005:349, 60–63. pont), hanem csupán azt, hogy azok, akikre az elévülés vonatkozik, elkerülik a szankciók kiszabására irányuló eljárásokat (lásd ebben az értelemben: 2012. június 27-i Bolloré kontra Bizottság ítélet, T-372/10, EBHT, EU:T:2012:325, 194. pont).

126 Ezenkívül az 1/2003 rendelet 25. cikkének szó szerinti, teleologikus és összefüggésbeli értelmezéséből kitűnik, hogy az olyan egyéni eljárásjogi garanciák mintájára, mint a védelemhez való jog, vagy az, hogy a Bizottságnak mind a kifogásközlést, mind pedig a szankciókat kiszabó határozatot közölnie kell az érintett jogi személlyel (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 10-i Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ítélet, C-97/08 P, EBHT, EU:C:2009:536, 57. és 59. pont), az (1) bekezdés szerinti

elévülés valamennyi jogi személyre vonatkozik, és arra valamennyi külön-külön hivatkozhat, ha a Bizottság eljárást folytat velük szemben. Így az ítélkezési gyakorlat már elismerte, hogy önmagában az, hogy valamely vállalatcsoportnak a vele egy gazdasági egységet képező leányvállalata tekintetében letelt az elévülési idő, nem jár azzal a következménnyel, hogy kérdésessé tegye az anyavállalat felelősségét, vagy vele szemben megakadályozza az eljárást (lásd ebben az értelemben: Bolloré kontra Bizottság ítélet, fenti 125. pont, EU:T:2012:325, 193–196. pont, amelyet e ponton nem tett kérdésessé a 2014. május 8-i Bolloré kontra Bizottság ítélet, C-414/12 P, EU:C:2014:301, 109. pont).

127 Ennek az értékelésnek nem mond ellent az, hogy az 1/2003 rendelet 25. cikkének (3) és (4) bekezdése az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett vállalkozás fogalmát használja, amelynek célja csupán azon intézkedések és ezek hatókörének meghatározása, amelyek az elévülést megszakítják a jogsértésben részt vevő összes vállalkozásra vagy a vállalkozások összes ilyen társulására nézve, vagyis beleértve a vállalkozás részét képező jogi személyeket (lásd ebben az értelemben: Bolloré kontra Bizottság ítélet, fenti 125. pont, EU:T:2012:325, 198. és azt követő pontok).

128 Ebből következik, hogy a jelen ügyben az Akzo GmbH és az Akzo BV, bár az Akzo-csoport teljes jogú tagjai maradtak, az Akzo Nobellel ellentétben jogszerűen hivatkozhattak arra, hogy rájuk nézve lejárt ez elévülési idő.

129 Ennélfogva helyt kell adni a felperesek által az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján felhozott kifogásoknak, és a megtámadott határozat 2. cikkének 4., 6., 21. és 23. pontját meg kell semmisíteni annyiban, amennyiben az Akzo GmbH-val és az Akzo BV-vel szemben bírságot szab ki a jogsértés első időszakára nézve, az ezt meghaladó részükben viszont el kell utasítani azokat.

[omissis]

II - *A megfelelő ügyintézés elvének és az ésszerű határidő betartása elvének megsértésére alapított, második jogalapról [omissis]*

B – *A második jogalapról, amennyiben azt a megtámadott határozat megváltoztatása érdekében hozták fel*

319 A keresetnek a megfelelő ügyintézés elvének és az ésszerű határidő betartása elvének megsértésére alapított, második jogalapjában a felperesek másodlagosan azt kérik, hogy a Törvényszék változtassa meg a megtámadott határozatot, vagyis csökkentse a velük szemben kiszabott bírságok összegét.

1. A felek érvei

320 A felperesek úgy vélik, hogy – még ha a Törvényszék úgy is ítéli meg, hogy a megfelelő ügyintézés elvének és az ésszerű határidő betartása elvének megsértése nem idézte elő a védelemhez való joguk sérelmét, úgyhogy ez a jogalap nem indokolná a megtámadott határozat egészének megsemmisítését – a Törvényszéknek figyelembe kell vennie ezen elvek megsértését, és korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva érezhetően, de legalábbis 1%-kal csökkentenie kell a kiszabott bírságok összegét, amint azt a Bizottság a megtámadott határozatban minden más vállalkozás esetében megtette.

321 Ebben az értelemben azt állítják, hogy a Bizottság, mivel az egyenlő bánásmód elvének sérelmével számukra nem biztosította az 1%-os csökkentést, úgy tűnik, hogy hátrányosan megkülönböztető módon őket azért szankcionálta, mert jogaikat érvényesítették az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárásban, ami sérti a hatékony bírói jogvédelem elvét, és visszatartja a más eljárásokban érintett vállalkozásokat attól, hogy hasonlóképpen érvényesítsék jogaikat.

322 A Bizottság azt állítja, hogy az alkalmazott csökkentések a többi vállalkozás esetében kompenzációs intézkedések voltak, amely vállalkozásoknak meg kellett várniuk az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás kimenetelét, és amelyek a felperesekétől eltérő helyzetben voltak, hiszen ez utóbbiak kezdeményezték az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárást. Ezenkívül gyakorlati szempontból nyilvánvalóan nem állítható hihető módon, hogy az, hogy a jelen ügyben a felpereseknek nem biztosították a velük szemben kiszabott szankció összegének 1%-os, kivételes csökkentését, bármiféle visszatartó hatással lehet az ugyanilyen helyzetben lévő, más felperesek azon szándékára, hogy más ügyekben érvényesítsék jogaikat.

2. A Törvényszék álláspontja

323 A keresetnek a megfelelő ügyintézés elvének és az ésszerű határidő betartása elvének megsértésére alapított, második jogalapjában a felperesek másodlagosan azt kérik, hogy a Törvényszék változtassa meg a megtámadott határozatot, vagyis csökkentse a velük szemben kiszabott bírságok összegét.

324 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy annak hiányában, hogy a védelemhez való jog a közigazgatási eljárás időtartama miatt sérülne, az ésszerű határidő betartása elvének megsértése arra késztetheti a Törvényszéket, hogy korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva csökkentse a kiszabott bírságok összegét (2014. február 6-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet, T–27/10, EBHT, fellebbezés alatt, EU:T:2014:59, 278. pont).

325 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem vitatja a közigazgatási eljárás túlzottan hosszú időtartamát, hiszen a megtámadott határozatban maga csökkentette – a felperesek kivételével – valamennyi érintett vállalkozás esetében a bírságok összegét.

326 Ezen eltérő bánásmód igazolására a Bizottság az objektíve összehasonlítható helyzetek közötti eltéréssel érvel, mivel a többi vállalkozással ellentétben maguk a felperesek kezdeményezték az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárást.

327 Ez az indokolás nem fogadható el.

328 Ugyanis függetlenül annak kérdésétől, hogy más vállalkozásokat visszatart-e attól, hogy a jogaikat bírósági úton érvényesítsék, miközben a Bizottságnak a versenyszabályok megsértése miatt indított vizsgálatában érintettek, a Bizottság érvelése összeegyeztethetetlennek bizonyul a hatékony bírói jogvédelem elvével.

329 Következésképpen a Bizottság, mivel minden más érintett vállalkozás esetében csökkentette a kiszabott bírságok összegét a közigazgatási eljárás időtartama miatt, a felperesek esetében azonban kizárólag az Akzo-ügyben folytatott bírósági eljárás miatt nem, amint az a megtámadott határozat (771) és (772) preambulumbekezdéséből kitűnik, az említett határozatban indokolatlanul eltérő bánásmódot alkalmazott.

330 Ennélfogva a Törvényszék a korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva arra az álláspontra helyezkedik, hogy a felperesekkel szemben kiszabott bírságok összegét 1%-kal csökkenteni kell.

331 Következésképpen a Törvényszék a 2. cikk 1–7. és 18–24. pontjában kiszabott bírságok teljes összegét csökkenti, vagyis az Akzo Nobel esetében a 40,6 millió eurót 40,194 millió euróra, az Akcros esetében pedig a 12,002 millió eurót 11,881980 millió euróra.

[omissis]

A költségekről *[omissis]*

449 A Törvényszék eljárási szabályzata 134. cikkének (1) bekezdése alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte.

450 Márpedig a jelen ügyben a Törvényszék részben helyt adott a felperesek kérelmeinek.

451 Ennélfogva, és a jelen ügy körülményeire tekintettel úgy kell határozni, hogy a Bizottság viseli a felperesek költségeinek kétötödét és saját költségeinek háromötödét. A felperesek viselik saját költségeik háromötödét és a Bizottság költségeinek kétötödét.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (negyedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke szerinti eljárásban (COMP/38589 – „hőstabilizátorok”-ügy) 2009. november 11-én hozott C(2009) 8682 végleges bizottsági határozat 2. cikkének 4., 6., 21. és 23. pontját megsemmisíti annyiban, amennyiben az bírságokat szab ki az Akzo Nobel Chemicals GmbH-val és az Akzo Nobel Chemicals BV-vel szemben.

2) A Törvényszék a C(2009) 8682 végleges határozat 2. cikkének 1–7. és 18–24. pontjában kiszabott bírságok teljes összegét az Akzo Nobel NV esetében 40,194 millió euróra, az Akcros Chemicals Ltd esetében pedig 11,881980 millió euróra csökkenti.

3) A Törvényszék a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.

4) Az Európai Bizottság viseli az Akzo Nobel, az Akzo Nobel Chemicals GmbH, az Akzo Nobel Chemicals BV és az Akcros Chemicals költségeinek kétötödét, valamint saját költségeinek háromötödét. Az Akzo Nobel, az Akzo Nobel Chemicals GmbH, az Akzo Nobel Chemicals BV és az Akcros Chemicals viseli saját költségeinek háromötödét és a Bizottság költségeinek kétötödét.

Kihirdetve Luxembourgban, a 2015. július 15-i nyilvános ülésen.

Aláírások